

Lokal fördelning av satsningar i samband med budgetpropositionen 2025

Västmanlands län

1 Inledning

I budgetpropositionen för 2025 års räkning gör regeringen ett antal riktade satsningar på kommuner och regioners verksamheter. Satsningarna berör främst skola och utbildning, hälso- och sjukvården och det civila försvaret, och beskrivs i länsbladet. Totalt satsar regeringen ca 4,5 miljarder kronor på kommunerna och ca 4,4 miljarder kronor på regionerna år 2025 i riktade statsbidrag. Notera att samtliga satsningar på skola och utbildning som riktas till kommuner och regioner i budgetpropositionen inte ingår i länsbladet, som representerar ett urval av satsningar. Tabellerna i länsbladet är därmed ej uttömmande, och innehåller endast information om utvalda satsningar. Satsningar som återfinns i länsbladet men som saknar representation i tabellerna har ännu ingen färdig fördelningsnyckel.

2 Satsningar på skola och utbildning

Samlat statsbidrag för personalförstärkning

För att bl.a. stärka huvudmännens förutsättningar att öka tryggheten och studieron i skolan, förbättra elevhälsan och samtidig avlasta lärare föreslår regeringen ett samlat statsbidrag för personalförstärkning. Det samlade statsbidraget är även ett led i regeringens arbete för att minska antalet riktade statsbidrag för att underlätta huvudmännens administrativa arbete med statsbidragen. Regeringen föreslår att det samlade statsbidraget förstärks med 850 miljoner kronor för 2025. Kommunernas och regionernas stöd är ej beräknat eftersom utformningen av satsningen är under beredning.

Försöksverksamhet med intensivträning i svenska

Regeringen föreslår 100 miljoner kronor per år från 2025 till 2027 för en försöksverksamhet med intensivträning i svenska. Målet är att stödja elever som behöver extra språkstöd, särskilt under skollov, för att stärka språkutvecklingen. Detta riktar sig särskilt till elever från områden med stort utanförskap. Kommunernas och regionernas stöd är ej beräknat eftersom utformningen av satsningen är under beredning.

Förstärkning av statsbidrag för akutskolor

Att skolan är trygg och lugn är avgörande för att eleverna ska må bra och lyckas. Det finns skolor som har mycket stora ordningsproblem och i dag saknas det ofta praktiska möjligheter att vid behov tillfälligt flytta elever utanför den egna skolan. För att ge ytterligare ökade förutsättningar för huvudmännen att inrätta akutskolor föreslår regeringen att statsbidraget för personalkostnader för akutskolor i grundskolan förstärks med 100 miljoner kronor för 2025. Kommunernas och regionernas stöd är ej beräknat eftersom medlen betalas ut efter ansökan.

Fler utbildningsplatser i regionalt yrkesvux

Den försämrade konjunkturen väntas innebära ändrade förutsättningar på arbetsmarknaden. Det finns en ökad efterfrågan på yrkesutbildning för vuxna. Regeringen föreslår därför att 594 miljoner kronor tillförs den regionala yrkesinriktade utbildningen på gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning (regionalt yrkesvux). Staten har sedan tidigare avsatt cirka 3,5 miljarder kronor för platser i regionalt yrkesvux för 2025. Det innebär att kommuner i samverkan kan ansöka om totalt cirka 4,1 miljarder kronor i statsbidrag för att anordna utbildningsplatser på regionalt yrkesvux. Ansökan om medel görs till Skolverket. Nedbrytningen anges i tabell 2.2 och är en uppskattning baserad på tidigare års beviljade statsbidrag och samverkan mellan kommuner.

Förstärkning av statsbidrag för inköp av läroböcker och lärarhandledningar

Tillgången till läroböcker och övriga läromedel av hög kvalitet är viktiga för elevernas kunskapsutveckling och lärares arbete. I syfte att sträva mot principen om en lärobok per elev och ämne föreslår regeringen att statsbidraget för inköp av läroböcker och lärarhandledningar förstärks med 200 miljoner kronor för 2025. Nedbrytningen anges i tabell 2.1 och baseras endast på kommunala huvudmän och på tidigare års bidragsramar och är därför indikativ

Förstärkning av kunskapsbidraget

Statsbidraget för stärkt kunskapsutveckling – Kunskapsbidraget – syftar till att stärka kunskapsutvecklingen för eleverna i förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet. Som ett ytterligare stöd till huvudmännen i arbetet med att stärka elevernas kunskapsutveckling föreslår regeringen därför att Kunskapsbidraget förstärks med 700 miljoner kronor för 2025. Nedbrytningen anges i tabell 2.2 och baseras endast på kommunala huvudmän och på tidigare års bidragsramar och är därför indikativ.

Förstärkning av statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan

Statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan är ett mycket viktigt stöd för god kvalitet och likvärdig utbildning i alla förskolor. Statsbidraget kan bl.a. användas för kompetensutveckling för förskollärare och annan personal som arbetar i barngrupper i förskolan och för att minska barngruppernas storlek vilka kan vara åtgärder för att höja kvaliteten i förskolan. Regeringen föreslår att statsbidraget förstärks med 900 miljoner kronor för 2025.

Nedbrytningen anges i tabell 2.2. och baseras på tidigare års bidragsramar och är därför indikativ.

Höjd skolschablon till kommunerna för att underlätta för inrättandet av mottagnings- och återvändandecenter

Schablonersättningen för förskola och utbildningsväsendet föreslås höjas för asylsökande och skyddsbehövande elever. De nuvarande nivåerna motsvarar inte kommunernas snittkostnader för de olika skolformerna. Genom att höja schablonersättningen kan adressera de utmaningar som uppstår inom skolverksamheten vid placering av mottagnings- och återvändandecenter i en kommun. På så sätt kan underlättas för Migrationsverket att inrätta sådana center som en del av omläggningen av mottagningssystemet. Regeringen föreslår att statsbidraget förstärks med 103 miljarder kronor år 2025. Medlen till höjda schablonersättningar till kommunerna för förskola och skolväsendet fördelas i tabell 2.2, enligt utfallet för dessa ersättningar 2023 för elever som är asylsökande eller har tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet.

Tabell 2.1. Satsningar på skola och utbildning till kommuner i Region Västmanland

Satsning	Höjd schablonersättning skolväsendet inkl. förskolan	Förstärkning av statsbidrag för inköp av läroböcker och lärarhandledningar	Förstärkning av Kunskapsbidraget	Förstärkning av statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan
	Medel – kommuner (mnkr)	Medel – kommuner (mnkr)	Medel – kommuner (mnkr)	Medel – kommuner (mnkr)
Arboga	0,6	0,2	1,0	1,1
Fagersta	0,2	0,2	1,4	1,4
Hallstahammar	0,2	0,3	1,4	1,5
Kungsör	0,0	0,2	0,8	0,8
Köping	0,3	0,5	2,4	2,3
Norberg	0,5	0,1	0,6	0,5
Sala	0,2	0,5	1,8	1,8
Skinnskatteberg	0,4	0,1	0,4	0,3
Surahammar	0,0	0,2	0,9	0,9
Västerås	1,0	2,2	8,7	14,6
Region Västmanland	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa län	3,3	4,5	19,5	25,2

Tabell 2.2. Satsningar på skola och utbildning Region Västmanland

Satsning	Region Västmanland 2024 (Mnkr)
Regionalt yrkesvux: 11 000 fler platser	17,4

3 Resurser för att stärka hälso- och sjukvården och socialtjänsten

Effektivitetsdelegationen

En effektivitetsdelegation för hälso- och sjukvården inrättas. Syftet är att genom statliga medel stödja regioner i genomförandet av strukturåtgärder som kan

effektivisera dessa verksamheter. Anslaget ska omfatta 250 mnkr/år till och med år 2030. Förslaget kräver ett beställningsbemyndigande. Kommunernas och regionernas stöd är ej beräknat eftersom medlen betalas ut efter ansökan.

Suicidpreventivt arbete

Riktad satsning på ett samlat och stärkt suicidpreventivt arbete. Satsningen ska dels säkerställa ett förbättrat akut omhändertagande vid suicidalitet, dels omhändertagande av vissa av de förslag från Suicidanalys - utredningen som inte kräver lagstiftning. Fördelningen anges i tabell 3.1 och är indikativ.

Första linjens psykiatri inom primärvården

Primärvårdens arbete och första linjens vård inom området behöver stärkas för att kunna utgöra första ingång vid psykisk ohälsa och därmed avlasta den specialiserade psykiatrin. I detta syfte föreslås en riktad satsning för att utveckla primärvårdens och första linjens vård. Fördelningen anges i tabell 3.1 och är indikativ.

Statsbidrag för omställning till ett brottsförebyggande arbete i socialtjänsten

Statsbidraget för omställning till ett brottsförebyggande arbete i socialtjänsten syftar till att ge kommunerna stöd i arbetet med att ställa om socialtjänstens arbete för att förebygga att fler unga dras in i kriminalitet. Regeringen föreslår därför att 200 miljoner kronor fördelas till kommunerna 2025, 300 miljoner för 2026 samt därefter 600 miljoner kronor årligen för 2027 och 2028. Summan per kommun baseras till hälften på antalet anmälda brott och till hälften på antalet kommuninvånare. Fördelningen är preliminär. Fördelningen anges i tabell 3.1 och är indikativ.

Sektorsbidrag hälso- och sjukvård

Inflationen i kombination med regionernas pensionsavtal som medför stora pensionsavsättningar har slagit hårt mot regionernas ekonomi. Även om det ekonomiska läget har förbättrats förväntas det dröja ytterligare innan den ekonomiska situationen i regionerna har återhämtat sig. För att stärka regionernas förutsättningar att bedriva en god vård föreslår regeringen ett sektorsbidrag till hälso- och sjukvården på 2 miljarder kronor 2025. Fördelningen anges i tabell 3.2 och är indikativ.

Medel för ökad vårdkapacitet i vardagen

Regeringen föreslår att ytterligare 1 miljard kronor avsätts 2025 för att stärka tillgängligheten och öka vårdkapaciteten. Fördelningen anges i tabell 3.2 och är indikativ.

Tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatrin ska stärkas och köerna kortas

Förstärkt satsning på ökad tillgänglighet till barn- och ungdomspsykiatrin genom prestationsbaserad ersättning till regionerna för att korta köer och väntetider samt för att stödja och följa upp tillgänglighetsarbetet. Fördelningen anges i tabell 3.2 och är indikativ.

Tabell 3.1. Satsningar på hälso- och sjukvården och socialtjänsten till kommuner i Region Västmanland

Satsning	Suicidpreventivt arbete	Första linjens psykiatri inom primärvården	Statsbidrag för omställning till ett
			brottsförebyggande arbete i socialtjänsten
Kommun	Medel – kommuner (mnkr)	Medel – kommuner (mnkr)	Medel – kommuner (mnkr)
Arboga	0,1	1,0	0,5
Fagersta	0,1	1,0	0,6
Hallstahammar	0,1	1,0	0,6
Kungsör	0,1	1,0	0,4
Köping	0,1	1,0	0,7
Norberg	0,1	1,0	0,5
Sala	0,1	1,0	0,7
Skinnskatteberg	0,1	1,0	0,5
Surahammar	0,1	1,0	0,5
Västerås	0,1	1,0	2,0
Region Västmanland	8,1	9,5	0,0
Summa län	9,1	19,9	6,8

Tabell 3.2. Satsningar på hälso- och sjukvården och socialtjänsten Region Västmanland

Satsning	Region Västmanland 2024 (Mnkr)
Sektorbidrag till hälso och sjukvården	55,1
Ökad vårdkapacitet	26,6
Tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatrin ska stärkas och köerna kortas	22,4

4 Satsningar som stärker Sveriges civila försvar

MSB Räddningstjänst

Civilt försvar: Räddningstjänst: Förslaget innebär åtgärder för att öka förmågan inom kommunal räddningstjänst under höjd beredskap. Detta är en satsning om 129 mnkr 2025 och en permanent satsning om 285 mnkr från 2029. Kommunernas stöd är inte beräknat då det är en pågående planering hos MSB om hur medlen ska fördelas.

Riktade insatser till kommuner

Satsningen innebär att 90 mnkr tillförs anslaget 2025. Medlen fördelas inom ramen för nuvarande överenskommelse mellan MSB och SKR. Kommunernas stöd för denna satsning är inte beräknat då fördelningen görs via överenskommelsen med MSB.

5 Satsningar på Sveriges miljö- och klimatarbete

Incitament till kommunerna för vindkraft

Regeringen föreslår att 340 miljoner kronor avsätts 2025 för att ge kommuner incitament att tillstyrka ny vindkraft och kompensera de som redan gjort det. Medlen kan motsvara fastighetsskatten som vindkraften i kommunen genererat och ökas till 370 miljoner kronor 2026 och 400 miljoner kronor 2027. Stödet syftar till att främja vindkraftsutbyggnad och fördelas till kommuner baserat på installerad vindkraftseffekt. Kommunernas och regionernas stöd är ej beräknat eftersom utformningen av satsningen är under beredning.

Tabell 5.1. Satsningar på Sveriges miljö- och klimatarbete till kommuner i Region Västmanland

Satsning	Incitament till kommunerna för vindkraft
Kommun	Medel – kommuner (mnkr)
Arboga	0,0
Fagersta	0,0
Hallstahammar	0,0
Kungsör	0,0
Köping	0,0
Norberg	0,0
Sala	0,0
Skinnskatteberg	0,0
Surahammar	0,0
Västerås	0,0
Region Västmanland	0,0
Summa län	0,0

6 Översikt av större satsningar som huvudsakligen går till kommunsektorn i budgetpropositionen för 2025 (Hela riket)

Nedan följer en översikt av större satsningar som går till kommunsektorn i budgetpropositionen för 2025. Översikten ska inte ses som en fullständig förteckning utav samtliga satsningar som går till kommunsektorn, då det kan förekomma ytterligare satsningar som kommer kommuner och regioner till del, utan bör förstås som en övergripande sammanställning. Kommunernas och regionernas beräknade andelar är en uppskattning och det faktiska utfallet kan komma att skilja sig från denna.

Tabell 6. Översikt av större satsningar som huvudsakligen går till kommunsektorn i budgetpropositionen för 2025 (Hela riket)

Satsning	UO	Andel som tilldelas kommuner	Andel som tilldelas regioner	Anslag 2025 mnkr
Höjd skolschablon till kommunerna för att underlätta för inrättandet av mottagnings- och återvändandecenter	8	100%	0%	103 mnkr
Utökning statsbidrag för läromedel	9	100%	0%	200 mnkr
Satsning för att kommunerna ska jobba brottsförebyggande med barn och unga	9	100%	0%	200 mnkr
Effektivitetsdelegationens anslag	9	0%	100%	250 mnkr
Suicidpreventivt arbete	9	0%	100%	400 mnkr
Tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri ska stärkas och köerna kortas	9	0%	100%	470 mnkr
Första linjens psykiatri inom primärvården	9	0%	100%	500 mnkr
Ökad vårdkapacitet i vardagen	9	0%	100%	1000 mnkr
Sektorsbidraget till hälso- och sjukvården förlängs	9	0%	100%	2000 mnkr
Ökad satsning på akutskolor	16	100%	0%	100 mnkr
Försöksverksamhet med intensivträning i svenska för elever i behov av det	16	100%	0%	100 mnkr
Regionalt yrkesvux: 11 000 fler platser	16	100%	0%	594 mnkr
Förstärkning av Kunskapsbidraget	16	100%	0%	700 mnkr
Samlat statsbidrag för personalförstärkning	16	100%	0%	850 mnkr
Förstärkning statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan	16	100%	0%	900 mnkr
Incitament till kommunerna för vindkraft	21	100%	0%	340 mnkr